O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

SAMARQAND IQTISODIYOT VA SERVIS INSTITUTI

“TASDIQLAYMAN”
Samarqand iqtisodiyot va servis instituti
rektori M.E.Po‘latov
2024 yil «29» 08

Ro‘yxatga olindi: №BD-60411700-1.19
2024 yil “29” 08

LOGISTIKA VA TA’MINOT ZANJIRI MENEJMENTIGA KIRISH

O‘QUV DASTURI

Bilim sohasi: 400 000 - Biznes, boshqaruv va huquq

Ta’lim sohasi: 410 000 - Biznes va boshqaruv

Ta’lim yo’nalish: 60411700 - Logistika (yo‘nalishlar bo‘yicha)

Samarqand – 2024

Fan/modul kodi INTLSCM6	O‘quv yili 2024-2025	Semestr 3	Kreditlar 6
Fan/modul turi Majburiy	Ta’lim tili O‘zbek/rus		Haftadagi dars soatlari 4

	Fanning nomi	Auditoriya mashg‘ulotlari (soat)	Mustaqil ta’lim (soat)	Jami yuklama (soat)
1.	Logistika va ta’minot zanjiri menejmentiga kirish	72	108	180

2.

I. Fanning mazmuni

Fanni o‘qitishdan maqsad-talabalarga moddiy oqim va unga taaluqli bo‘lgan axborot, moliyaviy, servis va boshqa oqimlarni boshqarish bo‘yicha bilimlarning nazariy asoslarini, logistikaning asosiy tushunchalari, ta’riflari, konsepsiyalari, tamoyillari va usullarini o‘rgatish hamda ularda ushbu bilimlarni amaliyotda qo‘llay olish bo‘yicha dastlabki kompetensiyalarni shakllantirishdan iborat.

Fanning vazifasi quydagilardan iborat:

- Yangi O‘zbekiston iqtisodiyotida ta’minot zanjirini boshqarish faoliyatining ahamiyatini aniqlash;
- Logistikaning rivojlanish konsepsiyasi va tarixi hamda uning vazifalari bilan mazmunli tanishish;
- TZM va ta’minot zanjiri (TZ) tushunchalariga ob’ektli va jarayoniy yondashuvlarni o‘rganish;
- TZlarnistrategikrejalashtirishvaloyihalashasoslarinio‘rganish;
- Tzlarining tarmoqlangan tuzilmasi va ayniqsa ularning turli konfigurasiyalar bilan tanishish;
- Tzlarida kontragentlarning o‘zaro integrasiyalashuv jarayonlarini ko‘rib chiqish;
- Tzning SCOR modelini o‘rganish va Tzlarini optimallashtirishda biznes-jarayonlarning reinjiniring, shuningdek benchmarking konsepsiyalaridan foydalana olishni o‘rganish;
- TZningsamaradorliginibaholashnio‘rganish;

Fan bo‘yicha talabalarning bilimi, ko‘nikma va malakalariga qo‘yiladigan talablar.

1.Talabalar bilishi kerak:

– Logistikaning rivojlanish konsepsiyasi va tarixi hamda uning vazifalari mazmunini;

– TZ va TZMning asosiy tushunchalari va ta’riflarini;

– Tzdagi logistik faoliyatning asosiy turlarini;

	– Logistikadagi zamonaviy tendensiyalarni; – Tashkilot doirasida logistik faoliyatning integrasiyalashuvi prinsiplarini; – TZ bo'yicha kontragentlarning o'zaro integrasiyalashuvi prinsiplarini; – Tzlarni strategik rejalashtirish va loyihalash asoslarini; – Qabul qilingan strategiyani amalga oshirish yo'llarini; – TZ infrastrukturasi elementlarini joylashtirish usullarini; – resurslarni rejalashtirishni; – Tzdagi moddiy oqimni nazorat qilishni; – Tzdagi asosiy faoliyat turlari: ta'minot, zahiralarni boshqarish, yuklarni joylashtirish va ularga ishlov berish, tashish usullarini. 2.Talabalar amalga oshira olishi kerak: – Tzdagi asosiy logistik operatsiya va funksiyalarni; – tashkilot doirasidagi logistik faoliyat turlarining o'zaro integrasiyalashuvini; – TZ bo'yicha kontragentlarning o'zaro integrasiyalashuvini; – Ta'minot zanjiridagi nozik joylarni aniqlay olishni; 3.Talabalar chuqur egallashi kerak: – Tzlarni strategik rejalashtirish va loyihalashni; – TZ infrastrukturasi elementlarini optimal joylashtirishni; – Resurslarni rejalashtirishni; – Tzdagi moddiy oqimni nazorat qilishni; – Tzdagi asosiy faoliyat turlari: ta'minot, zahiralarni boshqarish, yuklarni joylashtirish va ularga ishlov berish, tashishishlarini talab darajasida bajarishni.
3.	**II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)** **II.1. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:** **1-Mavzu. Logistika rivojining qisqa tarixi, tendensiyalari va ta'minot zanjiri menejmentining shakllanishi.** Logistika va logistik konsepsiyalarning paydo bo'lishi va rivojlanishi. Ta'minot zanjirini boshqarish yoki ta'minot zanjiri menejmenti (TZM)-zamonaviy logistik konsepsiya ekanligi. **2-Mavzu. Ta'minot zanjiri (TZ) va ta'minot zajiri menejmenti (TZM) tushunchalari.** TZ va TZM: iqtisodiymohiyati, ma'nosi va zamonaviy iqtisodiyotdagi roli. O'zbekistonda TZM konsepsiyasini ishlab chiqish. Ta'minot zanjir(TZ)larining tasnifi. **3-Mavzu. Ta'minot zanjiri(TZ)da biznes jarayonlar integratsiyasi.** TZlarida biznes jarayonlarining integrasiyasi. TZning ob'ekt dekompozisiyasi. Tashkilotning vazifalariga ko'ra TZning jarayonlar bo'yicha dekompozisiyasi (ajratilishi). **4-Mavzu.Ta'minot zanjiri menejmenti konsepsiyasi.** TZM konsepsiyasining maqsadlari va elementlari.TZM konsepsiyasining tamoyillari.

	5-Mavzu. TZMda integratsiya. TZda kontragentlarning o'zaro integratsiyalashishi. Ta'minot zanjiridagi asosiy ishtirokchilar va drayverlar. Ta'minot zanjirlaridagi hamkorlik turlari. **6-Mavzu. Ta'minot zanjirini rejalashtirish va loyihalash asoslari.** Strategiya, strategik rejalashtirish va prognozlash tushunchalari. Ta'minot zanjirida strategik qarorlar va ularning turlari. TZMda prognozlash va rejalashtirishning mohiyati, ahamiyati va usullari **7-Mavzu. Ta'minot zanjiri va ta'minot zanjiri menejmenti infrastrukturasi va uning elementlari.** TZ tuzilmasi va uning elementlari.Infrastruktura elementlarini maqqabul joylashtirishning muhimligi. Elementlarning joylashish o'rnini aniqlash. **8-Mavzu. Ta'minot zanjirida resurslarni rejalashtirish.** Rejalashtirish turlari va usullari.Tzda quvvatlardan foydalanishni rejalashtirish. TZ quvvatlarini moslashtirish (korrektirovka). TZda taktik rejalashtirish. TZda qisqa muddatli rejalashtirish. **9-Mavzu.Ta'minot zanjirida nazorat va audit.** TZdagi asosiy biznes jarayonlar nazoratining umumiy masalalari. TZM samaradorligini baholashning balansli ko'rsatkichlari tizimi va TZdagi tor(nozik) joylarni aniqlash. **10-Mavzu. Ta'minot zanjirida moddiy oqimni nazorat qilish.** TZda moddiy resurslarga bo'lgan ehtiyojni rejalashtirish. TZda moddiy oqimni rejalashtirishda MRP tizimidan foydalanish. TZ da JIT(Jusn In Time) - o'z vaqtida tizimining ishlash prinsiplari. TZ bo'g'inlarida logistik operatsiya va funksiyalarni bajarishda JIT tizimidan foydalanish imkoniyatlari. **11-Mavzu. Ta'minot zanjirida xarid-ta'minot faoliyati,** TZ bo'g'inlaridagi ta'minot faoliyati: xususiyatlari, ta'riflari, xarid turlari va usullari. Yetkazib beruvchilarni tanlash. Ta'minot sikli. **12-Mavzu. Ta'minot zanjirida ombor xo'jaligi va yuklarga ishlov berish.** TZ bo'g'inlaridagi omborlar:xususiyatlari, funksiyalari va vazifalari, ombor faoliyati ko'rsatkichlari. Omborlarda yuk birligi tushunchasi va yuklarga ishlov berish xususiyatlari. **13-Mavzu.Ta'minot zanjirida zahiralarni boshqarish.** Tzning zahira yaratilishi kerak bo'lgan bo'g'inlarini aniqlash. Zahira yaratilishining sabablarini asoslash. Buyurtmaning rentAbelli (optimal) miqdorini aniqlash.Talabdagi noaniqliklar va kafolatli (rezerv) zahira. Zahiralarni nazorat qilish. **14-Mavzu.Ta'minot zanjirida transport va tashish faoliyati.** TZ bo'g'inlarida tashish: xususiyatlari, usullari va yo'llari, TZda intermodal tashish. TZda tashishni marshrutlash. **15-Mavzu. Ta'minot zanjirini boshqarish modellari** TZni boshqarish tizimlari.TZdagi tashkiliy o'zgarishlarni boshqarish. TZning SCOR va DCOR modellari.

	2. www.psa.uz 3. www.logistika.ru 4. www.logistics.ru 5. www.standart.uz 6. www.standart.com 7. www.iso.com 8. www.ziyonet.uz 9. www.lex.uz
8.	Fan dasturi Samarqand iqtisodiyot va servis instituti O'quv uslubiy kengashining 2024 yil "29" 08 dagi 1 - sonli yig'ilish bayoni bilan tasdiqlangan. (№ 7Q-07-09).
9.	**Fan/ modul uchun mas'ul:** Boboev N.–SamISI, "Marketing" kafedrasi dotsenti v.b., i.f.n.
10.	**Taqrizchilar:** **Egamov R.M.** - Samarqand davlat arxitektura-qurilish universiteti "Biznesni boshqarish" kafedrasi mudiri, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD. **Pardayev Sh.X.** – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti Samarqand filiali, Yashil iqtisodiyot va barqaror biznes kafedrasi dotsenti v.b., iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).

2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti farmoni. Navoiy shaxrida intermodal logistik markazi tashkil etish tug‘risida. O‘zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to‘plami., 2008 yil, 12 son.

3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti farmoni. Toshkent viloyati “Angren” halqaro logistik markazi tashkil etish tug‘risida. O‘zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari tuplari., 2009 yil, 7 son.

4. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Maxkamasi Qarori. Namangan viloyatida “Pop” maltimodal logistik markazi tashkil etish tug‘risida.

5. Boboev N. Logistika fanidan o‘quv-usulbiy majmua. SamISI, 2012 y.

6. Биржаков М.Б., Никифоров В.И. Индустрия туризма: перевозки: Учебно-методическое пособие. – Изд. 2-е перераб. и доп. – М., СПб.: Издат. Дом «Герда», «Невский фонд», 2003 г.

7. Лавлок, Кристофер. Маркетинг услуг: персонал, технология, стратегия. -4-е изд./ Пер. с. англ. –М .: Изд. Дом «Вильямс», 2005 г.

8. Неруш Ю.М. Логистика в схемах и таблисах: Учебное пособие. – М.:

9. Практикум по логистике: Учебное вособие. – 2-е изд. перераб. и доп./Под ред. Б.А.Аникина. – М.: ИНФРА-М, 2006 г.

10. Смирнова Е.А. Управление цепями поставок: Учебное пособие.– СПб.: Изд-во СПбГУЭФ, 2009.– 120 с.

11. Tashqi iqtisodiy faoliyatda transport ta’minoti fanidan o‘quv uslubiy modul. Oliy ta’limning V 340000. Biznes va boshqaruv ta’lim sohasi yo’nalishlari uchun. – T.: 2002 y.

12. Уотерс Д. Логистика. Управление цепью поставок: Пер. с англ. — М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2009. — 503 с.

13. Харолд Е. Фирон, Майкл Р. Линдерс. Управление снабжением и запасами. Логистика. – СП.: ООО «Изд-во Полигон», 1999 г.

14. Кучаров А. С. Введение в логистику. Учебник-Т.: «Инновацион ривожланиш нашриёт-матбаа уйи», 2021.-250 б.

15. Karrieva Ya. K. Innovatsion logistika. Darslik. –T.: IQTISODIYoT, 2019. –288 b.

16. Xo‘jaev F. Ye., Po‘latxo‘jaeva D. M., Aytieva S. A. Tijorat va servis logistikasi. O‘quv qo‘llanma.-T.:”Iqtisodiyot”, 2020.-232 b.

17. Кучаров А. С. Логистика. Учебник-Т.: «Инновацион ривожланиш нашриёт-матбаа уйи», 2021.-248 б.

18. Элдештейн Ю.М. Введение в логистику: учебное пособие/ Ю.М. Элдештейн; Краснояр. гос. аграр. ун-т – Красноярск, 2015. - 392 с

Axborot manbalari

1. www.gov.uz

16-Mavzu. Ta’minot zanjirini optimallashtirish.

TZni optimallashtirish masalalari. TZ tashqi va ichki muhitini belgilovchi omillar. TZni optimallashtirishning asosiy elementlari. TZni optimallashtirish yo‘nalishlari. TZni global optimallashtirish.

17-Mavzu. Ta’minot zanjirlarining turli tuzilmalari (konfigurasiyalari).

TZlarining tarmoq tuzilmalari. Tarmoqning chegaralari va tarkibiy o‘lchamlari. Ta’minot zanjiri ishtirokchilari. TZ ishtirokchilari o‘rtasidagi aloqalar turlari.

18-Mavzu. Ta’minot zanjirlarining iqtisodiy samaradorligi.

Iqtisodiy samaradorlikning muvozanatli(balansli) ko‘rsatkichlari tizimi. Ta’minot zanjiri faoliyatining samaradorligi ko‘rsatkichlari
Logistik qarorlar samaradorligini baholash xususiyatlari.

Amaliy mashg‘ulotlar bo‘yicha ko‘rsatma va tavsiyalar

Amaliy mashg‘ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Logistika rivojining qisqa tarixi va tendensiyalari.
2. Ta’minot zanjiri (TZ) va ta’minot zajirini boshqarish (TZM) tushunchalari.
3. Ta’minot zanjirida biznes jarayonlar integrasiyasi.
4. Ta’minot zanjiri menejmenti konsepsiyasi.
5. TZMda integratsiya
6. Ta’minot zanjirini rejalashtirish va loyihalash asoslari.
7. Ta’minot zanjiri menejmenti infrastrukturasi va uning elementlari.
8. Ta’minot zanjirida resurslarni rejalashtirish.
9. Ta’minot zanjirida nazorat va audit.
10. Ta’minot zanjirida moddiy oqimni nazorat qilish.
11. Ta’minot zanjirida xarid-ta’minot faoliyati.
12. Ta’minot zanjirida ombor xo‘jaligi va yuklarga ishlov berish.
13. Ta’minot zanjirida zahiralarni boshqarish.
14. Ta’minot zanjirida transport va tashish faoliyati.
15. Ta’minot zanjirini boshqarish modellari
16. Ta’minot zanjirini optimallashtirish.
17. Ta’minot zanjirlarining turli tuzilmalari (konfigurasiyalari).
18. Ta’minot zanjirlarining iqtisodiy samaradorligi.

Amaliy mashg‘ulotlar multimedia qurilmalari bilan jihozlangan auditoriyada bir akademik guruhga bir professor-o‘qituvchi tomonidan o‘tkaziladi. Mashg‘ulotlarda faol va interaktiv usullar yordamida, mavzularga mos pedagogik va axborot texnologiyalar qo‘llaniladi. Amaliy mashg‘ulotlarda muammoli vaziyatlar, amaliy topshiriqlar, keyslar, masalalar ishlanadi.

IV. Mustaqil ta’lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta’lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

	1. Logistika rivojining qisqa tarixi bo'yicha test tuzish. 2. Logistika rivojining tendensiyalari. 3. Ta'minot zanjiri tushunchalari. 4. Ta'minot zajirini boshqarish (TZM) tushunchalari. 5. Ta'minot zanjirida biznes jarayonlar integrasiyasi loyihalash usullari. 6. Ta'minot zanjiri menejmentining nazariy jihatlarini xorijiy olimlar tariflari. 7. Ta'minot zanjiri menejmentining amaliy jihatlari qo'llanishi. 8. Ta'minot zanjiri menejmenti konsepsiyasi ishlab chiqish usullari. 9. Ta'minot zanjirini rejalashtirish asoslarini tuzib chiqish. 10. Ta'minot zanjirini loyihalash asoslari ishlab chiqish. 11. Ta'minot zanjiri menejmenti infrastrukturasi o'rganib chiqish. 12. Ta'minot zanjiri menejmenti elementlari farqlash. 13. Ta'minot zanjirida resurslarni rejalashtirish mohiyati. 14. Ta'minot zanjirida nazorat qilish usullari. 15. Ta'minot zanjirida audit tushunchasi. 16. Ta'minot zanjirida MRP tizimi foydalanish jihatlari. 17. Ta'minot zanjirida JIP tizimi foydalanish mohiyati. 18. Ta'minot zanjirida xarid-ta'minot faoliyati. 19. Ta'minot zanjirida zahiralarni boshqarish. 20. Ombor xo'jaligi va yuklarga ishlov berish. 21. Ta'minot zanjirida transport va tashish faoliyati. 22. Ta'minot zanjirini boshqarishning SCOR modeli vazifalari va foydalaniladigan usullar. 23. Ta'minot zanjirini boshqarishning DCOR modeli vazifalari va foydalaniladigan usullar. 24. Ta'minot zanjirini optimallashtirish. 25. Ta'minot zanjirlarining turli tuzilmalari (konfigurasiyalari) foydalanish imkoniyatlari. 26. Ta'minot zanjirlarining integrasiyasi foydalanish imkoniyatlari. 27. Logistik boshqaruvda prognozlash usullari va modellaridan foydalanish. 28. Ta'minot zanjiri menejmentining iqtisodiy samaradorligi asosiy ko'rsatkichlari. 29. Zamonaviy iqtisodiyotda xarid va ta'minot tizimining rivojlanishi tendensiyalari. Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan loyiha ishi, esse, tezis yoki ilmiy maqola yozish, referatlar tayyorlash va uni taqdimot qilish tavsiya etiladi. **V. Fan bo'yicha kurs ishi (loyihasi) o'quv rejada nazarda tutilmagan**
4.	**VI. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)** Fanni o'zlashtirish natijasida talaba: • korxonadagi boshqaruv muammolarini hal qilish uchun logistikaga oid nazariy bilimlarni va logistik tizimning funksional sohalari asoslarini ***bilib olada***

	va qo'llay oladi; • logistik jarayonlarni amalga oshirishni ***tashkil va nazorat qila oladi;*** • sifat menejmenti talablariga muvofiq logistik jarayonlar sifati va darajasini ***nazorat qila oladi.***
5.	**VII. Ta'lim texnologiyalari va metodlari** • ma'ruzalar; • interfaol keys-stadilar; • yesse, tezis va maqolalar yozish; • seminar va treninglar (mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar); • loyiha ishi bajarish; • guruhlarda ishlash; • taqdimotlar qilish; • individual loyihalar va loyihalar tahlili; • turli darajadagi testlarni yechish; • misol va masalalar; • jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.
6.	**VIII. Kreditlarni olish uchun talablar:** Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirishi, ulardan amaliy topshiriqlarni bajarishda foydalana olishi, olingan natijalarni tahlil qilishi va to'g'ri rasmiylashtirishi, logistik jarayonlar va ularni optimallashtirish haqida mustaqil mushohada yurita olishi hamda joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarishi, yakuniy nazorat bo'yicha test yoki yozma ishni topshirishi kerak.
7.	**Asosiy adabiyotlar** 1. Boboev N. Logistika. O'quv qo'llanma. - Samarqand: SamISI, 2021. - 330 b. **ISBN: 978-9943-7641-5-6** 2. Boboev N. Logistika asoslari. Darslik - Samarqand: SamISI, 2023. - 292 b. **ISBN: 978-9943-9457-6-0** 3. Boboev N. Logistika asoslari. O'quv-uslubiy qo'llanma(Praktikum)- Samarqand: SamISI, 2023. - 132 b. **ISBN: 978-9943-9457-6-0** 4. А.Г.Некрасов Л.Б. Миротин. Управление цепями поставок в транспортном комплексе . Учебное пособие для вузов .: 2012-262с:ил. 5. Б.А.Аникин Т.А. Родкина. Основы логистики .Учебник .: 2013. 6. Е.А.Смировна .Управление цепями поставок .Учебное пособие: 2009. **Qo'shimcha adabiyotlar** 1. Sh.M.Mirziyoev. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoevning 2017 yil uchun iqtisodiy va ijtimoiy dasturi eng muhim yo'nalishlari va ustuvor vazifalarini belgilashga bag'ishlangan. //Xalq so'zi, 2014 yil 18 yanvar.